

Nowy Wiśnicz, 8 marca 2022

Zarząd Główny
Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

ul. Szwoleżerów 9, pok.26
00-464 Warszawa,
info@skz.pl

Rada Fundacji Dziedzictwa Kultury i Natury ma zaszczyt zgłosić swego kandydata do Nagrody im. Gerarda Ciołka za rok 2022 w osobie doktora **Józefa Partyki**.

Dr Józef Partyka jest wieloletnim pracownikiem naukowym Ojcowskiego Parku Narodowego, kustoszem Muzeum im. Prof. Władysława Szafera. W maju 1992 r. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, prof. Stefan Kozłowski powołał go na stanowisko zastępcy dyrektora Ojcowskiego Parku Narodowego; funkcje tę pełnił do emerytury w 2018 roku.

Charakterystyka działalności i opis dokonań

Pracę magisterską z zakresu geografii obronił w 1970 r. na Wydziale Geografii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po ukończeniu studiów, podjął pracę w Ojcowskim Parku Narodowym kontynuowaną do chwili przejścia na emeryturę. Pracował kolejno na stanowiskach: stażysty, kustosza Muzeum im. Prof. Władysława Szafera i pracownika naukowego Ojcowskiego Parku Narodowego. W maju 1992 r. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, prof. Stefan Kozłowski powołał go na stanowisko zastępcy dyrektora Ojcowskiego Parku Naro-

dowego. Ukończył także trzy dwusemestralne studia podyplomowe:

- 1972 r. studium podyplomowe Ochrony Przyrody w Wyższej Szkole Rolniczej w Krakowie, kierowane przez prof. Stefana Myczkowskiego (dziś Studium im. S. Myczkowskiego);
- 1987 r. studium podyplomowe w zakresie muzeologii w Uniwersytecie Jagiellońskim;
- 1995 r. podyplomowe studium „Ochrona Parków Narodowych” w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

W 1996 r. ukończył przygotowywanie rozprawy doktorskiej pt. „Zmiany w użytkowaniu ziemi na obszarze Ojcowskiego Parku Narodowego w ciągu XIX i XX w.”, w której wykorzystał swe dotychczasowe doświadczenia i materiały zbierane w ciągu 25-letniej pracy w Parku. Praca ta, napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Czesława Guzika została przyjęta przez Radę Wydziału Biologii i nauk o Ziemi UJ i obroniona w dniu 16 stycznia 1997 r. Po przygotowaniu redakcyjnym została opublikowana w tomie 15 pisma OPN „Prądnik”. Podczas pracy w Ojcowskim Parku Narodowym interesowały go przede wszystkim sprawy krajobrazowe, kwestie antropopresji na środowisko przyrodnicze oraz zagadnienia związane z koegzystencją zbiorowisk naturalnych i obszarów kulturowych. Ulubionym polem działania dra Partyki była i jest Jura Krakowsko-Częstochowska.

Jurajskie krajobrazy, Dolina Prądnika, przedmiot starań badawczych i ochronnych dra J. Partyki

Do pierwszych osiągnięć należą organizacja stałej ekspozycji Muzeum im. Wł. Szafera (1971–1972), udział w pracach nad korektą granic Parku (1977–1978), opracowanie projektu strefy ochronnej Parku (1978)¹.

¹ M.in. prowadził ankietowe badania społeczności lokalnej zamieszkującej teren Park (1985-1986).

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

Opracowywał bibliografię OPN, której pierwsze wydanie, ukazało się w 1976 i zawierało piśmiennictwo dotyczące Parku do 1973 roku². W latach 1986-1990 brał udział w Centralnym Programie Badań Podstawowych (CPBP 04.10.05) uczestnicząc w grupie badawczej podejmującej

badania antropogennych zmian wybranych biocenoz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. W ramach tego programu charakterystykę środowiska abiotycznego Wyżyny. W 1992 uczestniczył w pracach studialnych planu ochrony strefy ochronnej Ojcowskiego Parku Narodowego (1992). Od początku pracy w Parku opracowuje "Kronikę Ojcowskiego Parku Narodowego". W 1989 r. założył pismo naukowe Parku pt. „Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. Prof. Władysława Szafera”. Od założenia pisma do chwili obecnej jest jego redaktorem naczelnym. Do 2021 roku ukazało się 31 tomów periodyku. Obecnie jest redaktorem rocznika PTTK „Ziemia”, pisma ukazującego się od 1910 roku.

Kandydat od 1971 roku włączał się do pracy oświatowej i edukacyjno-dydaktycznej. Wygłosił kilkaset prelekcji związanych z Ojcowskim Parkiem Narodowym, głównie dla młodzieży szkolnej, studentów, przewodników i różnych grup i delegacji odwiedzających Ojcowski Park Narodowy. Od 1984 roku prowadzi szkolenia dla przewodników turystycznych. W latach 1994-1998 prowadził zajęcia nt. problemów ochrony Ojcowskiego Parku Narodowego dla słuchaczy Podyplomowego Studium UJ „Ochrona i Kształtowanie Środowiska Geograficznego”. Kilkadziesiąt razy prowadził zajęcia na temat Parku dla studentów różnych uczelni krajowych. Z ramienia Ojcowskiego Parku Narodowego konsultował wiele prac magisterskich studentów różnych uczelni krajowych.

² Bibliografia za lata następne wraz z uzupełnieniami okresu wcześniejszego pozostaje w maszynopisie oraz w wersji elektronicznej.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

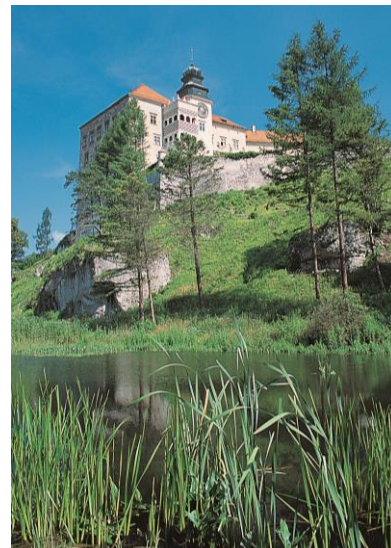
Dr Partyka przez lata zajmował się koordynacją badań naukowych. W latach 1976-2014 organizował i współorganizował sympozja i konferencje naukowe. Do ważniejszych, spośród tych związanych z zainteresowaniami prof. Gerarda Ciołka należą:

- „Użytkowanie turystyczne parków narodowych” (2002),
- „Ochrona dóbr kultury i historycznego związku człowieka z przyrodą w parkach narodowych” (2003),
- „Zróżnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej” (2004),
- „Konflikty człowiek – przyroda na obszarach prawnie chronionych” (2005),
- „W cieniu Zamczyska Bonerów. W setną rocznicę utworzenia PTK” (2006),
- „W 50. rocznicę utworzenia Ojcowskiego Parku Narodowego” (2006),
- „Wody na obszarach chronionych” (2008 – wspólnie z UJ),
- „Elementy chrześcijańskie w edukacji ekologicznej” (2008 – wspólnie z PAT).
- „Krajobraz sakralny” (2014 – wspólnie z Uniwersytetem Jana Pawła II)

Dr Partyka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Geograficznego (PTG), Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, Komisji Krajobrazu

Kulturowego PTG, od 1976 roku członkiem Sekcji Architektury Krajobrazu przy Komisji Urbanistyki i Architektury Oddziału PAN w Krakowie, od 2011 roku członek Komisji Nauk Geograficznych PAU.

Od 1968 r. jest członkiem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Przez kilka kadencji był członkiem Zarządu Oddziału PTTK w Ojcowie, pełnił także funkcję wiceprezesa tamtejszego Koła Przewodników. W 1997 r. otrzymał stopień Instruktora Krajoznawstwa Polski, a w 2006 r. stopień Zasłużonego Instruktora Krajoznawstwa. W latach 2005-2006 kierował pracami Małopolsko-Śląskiego Komitetu Organizacyjnego, który zorganizował obchody setnej rocznicy powstania PTK w Ogrodzieńcu i okolicach. W latach 2001–2014 był członkiem Komisji Krajoznawczej ZG PTTK, w latach 2005–2010 kierował Krajowym Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa w ramach tej Komisji, w latach 2010–2014 był przewodniczącym Komisji Krajoznawczej ZG PTTK. Jest członkiem honorowym PTTK³.

Odnaczenia i wyróżnienia:

Za swą wszechstronną działalność zawodową i społeczną otrzymał m.in. złoty krzyż zasługi⁴, odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”⁵, złotą honorową odznakę PTTK⁶ i odznakę honorową „De Universitate Jagiellonica Optime Merito”⁷.

Wybrane publikacje

Jest autorem lub współautorem ponad 400 publikacji, w tym około 60 prac naukowych, związanych głównie z obszarami jurajskim.

³ Legitymacja nr 25/2017 z dnia 15 września 2017 r.

⁴ Uchwała Rady Państwa, legitymacja nr 3158-86-36 z dnia 8 sierpnia 1986 r.

⁵ Nadana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, legitymacja nr 7011, 25 marca 2013 r.

⁶ Uchwałą Zarządu Głównego PTTK, legitymacja nr 15968 z dnia 27 października 2005 r.

⁷ Nadana przez rektora UJ prof. Karola Musiała 4 października 2010 r.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

- *Doświadczenia Ojcowskiego Parku Narodowego w obronie integralności zasobów przyrody i kultury w tożsamej postaci jurajskiego krajobrazu. The experience of the Ojców National Park Authority in the protection of nature and cultural values integrated in the Jurassic landscape.* Spraw. z Pos. Kom. Nauk. PAN Krak. 1991 35 z.1/2 s. 165-166.
- *Uwagi na temat zagrożeń krajobrazu kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.* [w:] U. Myga-Piątek (red.), *Krajobraz kulturowy. Idee, problemy, wyzwania.* „Prace Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego nr 12”. Sosnowiec 2001
- *Gospodarowanie a ochrona przyrody w obszarach chronionych na przykładzie Ojcowskiego Parku Narodowego.* [w:] B. Flaga, S. Flaga (red.), „Wieś polska – współczesne przemiany i rozwój. Zagroda w Parku Krajobrazowym”. Kraków 2002.
- *Stawy Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, jako ważny element krajobrazu.* [w:] U. Myga-Piątek (red.), *Woda w przestrzeni przyrodniczej i kulturowej.* Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego, T. II, Sosnowiec 2003.
- *Aktualne problemy ochrony krajobrazu Ojcowskiego Parku Narodowego i jego okolic.* [w:] M. Kucharczyk (red.), *Współczesne problemy ochrony krajobrazu*, Lublin 2004.
- *Dwadzieścia pięć lat „Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd” i uwagi na marginesie propozycji utworzenia Jurajskiego Parku Narodowego.* [w:] J. Partyka (red.), *Zróżnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, T. 3 – Suplement, Ojców 2005.
- *Po Krakowie i Małopolsce. Słownik krajoznawczy.* Kraków 2009.
- *Postrzeganie krajobrazu naturalnego i kulturowego w opisach podróży dziewiętnastowiecznych naturalistów,* [w:] Piotr Krasny, Dominik Ziarkowski (red.), *Sztuka i podróżowanie. Studia teoretyczne i historyczno-artystyczne*, wyd. Instytut Historii Sztuki UJ, Instytut Turystyki i Rekreacji AWF w Krakowie, Ojcowski Park Narodowy. Kraków 2009.
- *Krajobraz jurajski XIX wieku w relacjach pamiętnikarskich, opisach podróży i ikonografii,* [w:] *Krajobraz kulturowy a krajoznawstwo i turystyka*, red. Edward Wieczorek, wyd. Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, Katowice 2010.
- *Udostępnianie turystyczne parków narodowych w Polsce a krajobraz.* Availability of Poland’s National Parks for tourism and the landscape. „Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego” nr 14 [2010], s. 252–263.

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

- *Andriolli, jako krajoznawca... Dolina Prądnika w listach i rysunkach Michała Elwira Andriollego*, [w:] Mijające krajobrazy Polski. Mazowsze. Otwock 2011.
- *Mijający krajobraz Doliny Prądnika w świetle dawnych widokówek, Mijające krajobrazy Małopolski*, red. J. Partyka, wyd. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Kraków 2011.
- *Sacrum w krajobrazie polskich parków narodowych*, [w:] *Krajobraz sakralny*, red. ks. Maciej Ostrowski, Józef Partyka, wyd. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków 2014.
- *Obóz Apolinarego Kurowskiego w Ojcowie w 1863 r.*, [w:] *Śladami powstania styczniowego. Aspekty historyczne i krajoznawcze*, red. J. Partyka, M. Żochowski. Wyd. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK. Warszawa 2014.
- *Krajobraz kulturowy Doliny Prądnika. The cultural landscape of the Prądnik Valley*, [w:] *Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego. Dziedzictwo kulturowe*, red. J. Partyka. Wyd. Ojcowski Park Narodowy, Ojców 2016.
- *Krajoznawstwo w Dolinie Prądnika. Sightseeing in the Prądnik Valley*, [w:] *Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego. Dziedzictwo kulturowe*, red. J. Partyka. Wyd. Ojcowski Park Narodowy, Ojców 2016.
- *Historia i walory lecznicze uzdrowiska w Ojcowie. History and curative value of the SPA in Ojców*, [w:] *Krajobraz a zdrowie*, red. Sebastian Bernat, wyd. UMCS, Lublin 2017.
- *Krajoznawcze aspekty zainteresowań badawczych Profesora*, [w:] *Architektura. Miasto. Piękno, Tom 1. Pamięci profesora Wojciecha Kosińskiego*, praca zbiorowa pod redakcją Agaty Zachariasz, Miłosza Zielińskiego, Wyd. Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2021.
- *Historia ochrony przyrody i krajobrazu Ojcowskiego Parku Narodowego*, „Prądnik. Prace Muz. Szafera” t. 31: 2021.

Dzięki uporowi i zaangażowaniu dra Partyki ukazały się obszerne tomy studiów nad krajobrazem, które redagował i udoskonalał z benedyktyńską cierpliwością. Jest redaktorem lub współredaktorem 42 opracowań książkowych. Warto przypomnieć kilka:

- *Z archeologii Ukrainy i Jury Ojcowskiej*, red. Jacek Lech, Józef Partyka, Ojców 2001
- *Dziedzictwo kulturowe okolic Ojcowa.*, red. Stanisław Kołodziejcki, Józef Partyka, Ojców 2003.
- *Zróźnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, T. 1: Przyroda, Ojców 2004

Cultural Fundacja
and Natural Dziedzictwa
Heritage Fund Kultury i Natury

- *Zróźnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, T. 2: Kultura, Ojców 2004
- *Konflikty człowiek – przyroda na obszarach prawnie chronionych*, Sosnowiec – Ojców 2005
- *Zróźnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, T. 3: Suplement, Ojców 2005
- *Granice ingerencji człowieka na obszarach chronionych. Zasady i modele gospodarowania. Streszczenia referatów i przewodnik sesji terenowych*, wyd. Ojcowski Park Narodowy, Ojców 2010
- *Grajcie echa, grzmijcie skały... Powstanie styczniowe w dolinie Prądnika we wspomnieniach jego uczestników, relacjach prasowych i poezji*, Wyd. Oddział PTTK w Ojcowie, Ojców 2013
- *(Nie)pełnosprawny turysta. Wybrane zagadnienia teorii i praktyki turystyki społecznej*, red. Józef Partyka i Benedykt Wojcieszak, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2019
- *Mijające krajobrazy Polski. Z Biegiem Wisły*, red. Józef Partyka wyd. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK, Warszawa 2020

Uzasadnienie

Przez całą swoją drogę zawodową i działalność społeczną dr Józef Partyka był łącznikiem między światami ochrony przyrody i ochrony zabytków. W przeciwieństwie do szerokiej rzeszy przyrodników nie lekcewał śladów obecności człowieka na obszarach np. Parków Narodowych, lecz wzywał do ich poszanowania, interpretacji i ochrony. Najpełniej realizował się te postulaty „interdyscyplinarne” w postaci artykułów i publikacji poświęconych krajobrazowi. Zwłaszcza krajobrazowi kulturowemu. Szczególną umiejętnością dra Józefa Partyki była i jest umiejętność skłonienia do współpracy ludzi z różnych branż i środowisk. Na organizowanych w Ojcowie konferencjach entomolodzy siedzieli obok etnografów, a znawcy wywierzysk dyskutowali z archeologami. Były to niezwykle spotkania, które nie tylko rozszerzały wiedzę o krajobrazie, ale uwrażliwiały na konieczność uwzględniania w jego ochronie aspektów, które w pierwszej chwili w ogóle nie przychodzą na myśl.

Docenić trzeba aspekt dydaktyczny aktywności kandydata, który umożliwia przekazywanie doświadczeń, pogłębianie i poszerzanie wiedzy.

Z krótkiego przedstawienia dorobku kandydata widać wyraźnie, że jego zasługi dla krajobrazu, utrwalania jego stanu i poszerzania wiedzy o nim, są nie do przecenienia. Uważamy, że Nagroda im. Gerarda Ciołka znajdzie w osobie dra Józefa Partyki ze wszech miar godnego laureata.

Z poważaniem
Roman Kowalczyk

Fundacja Dziedzictwa Kultury i Natury
32-720 Nowy Wiśnicz, ul. Zamkowa 13
KRS 0000883511
NIP 8681980215 REGON 38814813
e-mail: biuro@ochronadziedzictwa.pl